

KHÂU NÓI CHI ĐÚT LÌA

Ban hành kèm theo Quyết định số 182/QĐ- BV ngày 13/3/2014

1. Đại cương

1.1 Định nghĩa:

Đứt lìa là làm cụt một phần hay toàn bộ chi thể chi trên hoặc chi dưới, đôi khi cụt hẳn cả hai tay hoặc 2 chân, trong đó đứng đầu là tai nạn lao động, tai nạn ẩu đả.

1.2 Nguyên nhân:

Các máy móc dễ gây ra các tai nạn nhất là cưa máy, máy cắt, máy đập, dây curoa, máy xay xát, máy kéo dây thép,..... tai nạn sinh hoạt gây ra các tổn thương vừa phải như dao chặt vào tay, chân, hoặc một phần bàn tay, bàn chân.

1.3 Phân loại tổn thương:

Đứt lìa hay cắt cụt

- Đứt lìa hoàn toàn
- Đứt lìa chưa hoàn toàn hoặc gần đứt lìa

Bầm giập, xoắn vặn và kéo đứt

Tổn thương cần hồi phục tuần hoàn

2. Đánh giá bệnh nhân:

2.1 Bệnh sử

Hỏi bệnh: thời gian bị tổn thương, các nguyên nhân gây tổn thương, sơ cứu chi bị đứt lìa

2.2 Khám lâm sàng

Khám tổng quát: đánh giá toàn bộ các tổn thương phối hợp trên bệnh nhân

Khám vùng tổn thương

Khám vùng chi bị đứt lìa

Đối với các tổn thương của chi bị đứt

- cơ chế tổn thương
- vùng tổn thương
- mức độ tổn thương
- số chi bị cắt cụt
- thời gian thiếu máu nóng và lạnh

2.3 Cận lâm sàng:

X quang, công thức máu, các xét nghiệm liên quan tới các cơ quan bị tổn thương.

3. Chẩn đoán

- Vùng chi bị đứt lìa
- Số chi bị đứt lìa
- Thời gian bị đứt lìa
- Nguyên nhân gây đứt lìa
- Sơ cứu vùng chi bị đứt lìa

4. Điều trị

4.1 Điều kiện khâu nối

Để khâu nối chi đứt lìa được thành công, tỷ lệ sống cao và hậu phẫu tốt, phục chức năng được hồi phục tốt cần phải chú ý đến các yếu tố và điều kiện khâu nối.

4.1.1 Tuổi

Trên nguyên tắc việc khâu nối chi ở bất cứ tuổi nào cũng có thể thực hiện được.

Các cháu bé cần được khâu nối

Người bệnh có thoái hóa khớp nhiều trên 55 tuổi không nên khâu nối

4.1.2 Mức độ trầm trọng của tổn thương

Các tổn thương thích hợp với việc khâu nối được xếp theo thứ tự từ dễ đến khó như sau:

- Đút lìa sắc gọn do dao và vật sắc bén.
- Đút lìa có bầm giập ít, cục bộ
- Đút lìa do vặn xoắn, kéo đứt kèm theo tổn thương mạch máu ở xa. Loại tổn thương này rất trầm trọng, khó khâu nối, tỷ lệ sống thấp và phục hồi chức năng kém.

4.1.3 Vị trí đứt lìa và phần đứt lìa

- Vị trí
- Đút lìa một hay nhiều chi
- Tổn thương đã có từ trước chưa.

4.1.4 Thời gian thiếu máu

Cơ vân dễ bị hoại tử nhất, sau 2 giờ 30 phút thiếu oxy ở 37°C, cơ vân bắt đầu thoái hóa và hoại tử bất phục hồi sau 6 giờ. Nếu được giữ lạnh khoảng 4°C thì thời gian hoại tử sẽ chậm lại

4.1.5 Tình trạng tổng quát của bệnh nhân

- Các tổn thương phối hợp
- Các bệnh lý nội khoa hoặc ngoại khoa kèm theo

4.2 Các bước Chuẩn bị khâu nối.

4.2.1 Chuẩn bị phẫu thuật

- **Tê mê**
- **Chuẩn bị phần chi đứt lìa**
 - + cắt lọc rửa sạch
 - + sau khi rửa sạch đặt vào thau kim loại tiệt trùng chứa nước muối sinh lý lạnh từ 1C-4C
 - + chuẩn bị dụng cụ phẫu thuật: kính hiển vi, kính loup, dụng cụ vi phẫu

- + cắt lọc mô giập nát bộc lộ và đánh dấu động mạch thần kinh
- **Chuẩn bị mổ cụt**
 - + Đặt garrot ở phần trên chi
 - + mở băng nhẹ nhàng tránh làm xô dịch các cấu trúc .
 - + rửa sạch mổ cụt.
 - + ptv chuẩn bị kính, cho ngồi hợp lý.
- **Trình tự khâu nối**
 - + Cắt lọc đánh dấu
 - + kết hợp xương
 - + Khâu các cấu trúc ở sâu trước nếu bệnh nhân đến sớm
 - + Khâu tinh mạch
 - + Khâu động mạch
 - + Khâu thần kinh
 - + Khâu da

5. Theo dõi và tái khám

a. Chăm sóc theo dõi hậu phẫu

- + Di chuyển bệnh nhân
- + Băng, nẹp bột cố định tư thế chùng mạch máu được khâu nối
- + Thuốc: dịch truyền, kháng đông, giãn mạch, chống ngưng tập tiểu cầu,
- + Sưởi đèn
- + Theo dõi chi: màu sắc chi, nhiệt độ chi, nhấp nháy móng, độ chun gian da
- + Theo dõi công thức máu sau mổ, TQ, TCK

6. Xuất viện

Bệnh nhân sau khi khâu nối ổn định 7ngày - 10 ngày

7. Tái khám

Bệnh nhân khi xuất viện sẽ được tái khám lại sau 5 ngày – 7 ngày

Tài liệu tham khảo:

1. Võ Văn Châu . 2004 kỹ thuật vi phẫu trong phẫu thuật bàn tay, khâu nối chi đứt lìa, nhà xuất bản y học, tr 273-295,
2. Tamai S. Twenty years' experience of limb replantation--review of 293 upper extremity replants. J Hand Surg Am. 2005 Nov;7(6):549-56
3. O'brien B M - Microvascular reconstructive surgery-churchill livingstone-newyork edit 2007